

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. ij. De materia prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Primo enim certum est, & cæcis ipsis perspicuum, dari veram mutationem, tum substantialem, tum accidentalem; patet enim quod ignis fit ex ligno, & quod paries ex albo fieri potest niger. Mutatio substantialis appellatur, cum aliquid materiae sic aduenit, ut substantiam rei destruat; accidentalis cum substantia rei non destruitur. Dari autem mutationem substantialem, negant noui discipuli Epicuri, quos in sequentibus impugnabo.

Secundò. Rectum etiam est, quod ex nihilo nihil potest fieri naturaliter, ex nihilo videlicet *subiecti*; nam ex nihilo *sui* fiunt omnia quæ fiunt; non enim erant antequam fierent.

Tertiò. Docet Philosophus, numerum principiorum debere colligi ex mutatione substantiali per analogiam ad mutationem accidentalem, sicut enim quando lignum fit calidum ex non calido, tria requiruntur, calor qui producatur, subiectum in quo producatur, priuatio caloris, quæ in ligno præcedat; sic quoties ex ligno fit ignis, requiruntur tria, calor qui producitur, subiectum in quo producitur, priuatio formæ ignis, quæ præcedit.

Quartò. Sequitur ex his, duo esse principia compositionis, idest necessariò componentia corpus, materiam & formam; tria verò generationis, idest sine quibus generatio in ratione mutationis substantialis nequit intelligi, materiam, formam, & priuationem. Nomine *materia*, intelligitur substantia imperfecta, indifferens ad omnem formam, & ad omnem pulchritudinem, *ἀργόν*: nomine *forma* significatur substantia perfecta, quæ ornamentum est, & pulchritudo ipsius materiae, cum qua faciat tale corpus; nomine *priuationis* intelligitur formæ carentia in materia: nomine autem *generationis substantialis* intelligitur transitus formæ à non esse ad esse in subiecto. His positis,

Ratio asser-
tionis.

Ratio cur tria sint principia generationis, est quia ista sunt principia, quæ sunt de intrinseco conceptu generationis, & ex quibus fit generatio: sed tria necessariò concipi debent quoties concipitur, & fit generatio; nam concipi nequit fieri aliquid, quin intelligatur subiectum in quo fit, res *ἀπὸ* qua fit, & non esse illius præexistens. Deinde compositum fit ex materia, ex forma, ex priuatione, quod ad rationem principij requiritur necessariò; nam agens ingreditur duntaxat conceptum generationis tanquam id *ἀπὸ* quo fit; finis autem tanquam id *propter* quod fit: ergo tria sunt principia compositi in fieri, & duo principia eius in facto esse.

Prima ob-
iectio.

Obiicitur primò, formam non esse principium generationis, quia principium generationis est prius generatione; sed forma non est prior generatione, cum sit eius effectus: ergo non est principium. Deinde si forma esset principium, quia est terminus ad quem, compositum cum sit principalis terminus ad quem, erit etiam principium. Denique generatio formæ non fit ex ipsa forma; generatio enim via est & principium formæ, cum forma fiat per generationem, non autem generatio per formam: ergo forma non est principium generationis, imò si esset principium generationis, esset etiam principium sui ipsius, quia *quod est causa causæ est causa causæ*.

Respondeo verum esse, quod generatio est prior in ordine executionis, quam forma, sed in ordine intentionis forma prior est quam generatio; nam id quod intenditur per generationem, est forma. Deinde nego, compositum esse principium generationis; nam generatio duplicem habet terminum ad quem; alter est formalis & immediatus,

A qui est immediatè per se distinctius generationis, & is est principium, quia includitur in conceptu generationis explicite: forma est huiusmodi terminus ad quem, & propterea est principium. Alter est terminus totalis & vltimatus, qui scilicet non est distinctius immediatè per se generationis, sed mediante termino formali; & is non est principium, quia non includitur in conceptu generationis nisi consequenter tantum, & implicite, supposito quod forma includatur; & huiusmodi terminus est compositum, quod propterea nego esse principium. Denique fateor formam non esse principium generationis formæ, ut rectè probat argumentum; sed esse principium generationis compositi, quæ distinguitur saltem formaliter à generatione formæ.

B Obiicitur secundò. Vnio tam est intrinseca secundò ob-
composito quam materia & forma; & est id ex ictio.
quo: ergo illa est tertium principium compositionis. Deinde quantitas & qualitates tam requiruntur in materia, ut fiat generatio, quam ipsa priuatio: ergo non minus sunt principia, quam priuatio. Idem dico de approximatione agentis & passi.

C Respondeo, unionem esse vnum principium cum forma, quia est ratio principiandi formæ. Ex principio autem & ratione principiandi non fiunt duo principia, sed vnicum; sicut agens & actio non sunt duæ causæ. Idem dico de quantitate, de qualitatibus, & substantia, quæ non sunt principia distincta à materia, quæ connaturaliter illas exigit ut sit principium, idè illæ vnum sunt principium cum materia. Approximatio quoque agentis & passi non est principium, quia non est id ex quo est generatio; sed necessaria est ut conditio: priuatio autem est id ex quo.

D Obiicitur tertio. Ideò priuatio est principium, Tertia ob-
quia est terminus à quo, sed forma corrupta est ictio.
æquè terminus à quo: ergo illa est æquè prin-
cipium.

Respondeo distinguendo maiorem; ideo priuatio est principium, quia est terminus à quo, sine quo generatio non potest concipi, & quia est necessarius ad generationem, concedo; quia est terminus à quo non necessarius ad omnem generationem, & sine quo generatio potest concipi, nego. Priuatio est terminus à quo ita necessarius ad omnem generationem, ut sine illa nulla possit concipi generatio; forma verò corrupta non requiritur ad omnem generationem, quia si forma ignis produceretur in materia nuda, vera esset generatio, non tamen vlla esset forma corrupta.

SECTIO II.

De materia prima.

Aristoteles 1. *Physic. cap. 1.*

E Primum principium corporum materia est, theatrum generationum omnium & corruptionum; fundamentum & prima basis totius esse corporei; penè nihil, & totum esse; de nihilo facta, ut de nihilo nihil fiat; nihil habens, & omnia ex se promens; quam ignorando cognoscei, & cognoscendo ignorari rectè asserit Augustinus lib. 12. *confess. c. 5.* De illa verò quæcunque possunt disputari, ea video ad quatuor capita reuocari debere. Primum est *existentia* materiae primæ; secundum propria eius *quidditas*, & præsertim, quomodo sit potentia: tertium *separabilitas* eius, & conseruatio abique omni forma: quartum *proprietas*.

§. I.

§. I.

Existentie materia prima, & eius definitio.

Probat
dari mate-
riam.

Certum est primò, dari materiam aliquā primam in rebus corporeis, quæ sit pars compositi naturalis, & subiectum primum mutationis substantialis, quo nullum aliud sit prius. Rationem affert Philosophus, quia quoties datur transmutatio vnius corporis naturalis in aliud corpus, ligni v.g. in ignem, necessariò manet aliquod subiectum commune sub utroque termino: illud est materia prima, id est subiectum, quo nullum sit prius, alioqui daretur processus in infinitum, si quolibet subiecto daretur prius, & prius in infinitum: ergo datur materia prima. Probat maior, quia si ex re corrupta, v.g. ex ligno, quod in igne mutatur, nihil remanet, omnis corruptio est annihilatio, & omnis productio est creatio, quia fit ex nihilo subiecti; vel certè transsubstantiatio est, quia est conuersio totius vnius substantiæ in aliam, qualis reperitur in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento: hoc autem vtrumque absurdum est. Deinde dispositiones quæ inducuntur ab agente in subiecto destruendum, non debent destrui priusquam producat forma; si autem subiectum destrueretur, destrui deberent omnes illæ dispositiones, quæ sine subiecto non possunt manere: igitur necesse est vt maneat subiectum aliquod. Denique in nutritione, cum cibus conuertitur in viuens, vel aliquid cibi remanet, vel nihil: si nihil manet, non est ergo utilis conuersio; si aliquid manet, illud non est totus cibus, alioqui nulla fieret conuersio in substantiam viuens: ergo illud quod manet, est pars aliqua cibi, quæ vocatur materia prima: ergo patet dari materiam primam.

Dices primò cum Atomistis recentioribus, probari quidem illis argumentis existentiam materiæ primæ, posito quod detur in rebus mutatio substantialis, id est productio nouæ formæ substantialis, & compositi substantialiter diuersi; sed hanc veterem esse, ac obsoletam & rancidam Philosophiam, quæ hæcenus nimis credula persuaderi sibi hoc permisit ab Aristotele: aliam longè mentè esse nouorum Philosophorum, quibus restituti tandem sunt oculi, ij enim solis credunt & certis experienciis; negant enim vllam esse informem materiam, vllam formam præter animam rationalem, vllam esse in rebus mutationem substantialem, sola esse in rebus corporeis quatuor elementa substantialiter omnino simplicia, ex quorum varia combinatione secundum atomos omnis existat diuersitas, & quæ cernitur in corporibus, eo modo quo ex litteris viginti tribus innumerabilis vocum omnium varietas coalescit. Ita noui scioli, quibus

Respondeo, mutationem substantialem negari à nemine posse, qui oculos & mentè habeant, vt ostendam suo loco: existentiam formarum substantialium, & differentiam essentialem inter corpora esse adeò perspicuam, vt cæci etiam ipsam videant, vt probabo *sect. 3.* vbi commentum hoc nouæ Philosophiæ conuincam falsitatis. Nunc satis mihi est dicere, non posse materiam primam esse quatuor elementa, ex quibus constant omnia mixta, sed neque, vt volunt Chymici, tria illa quæ vocantur elementa chymica, mercurium, sal, & sulphur. Primò, quia sequeretur, nullum esse mixtum, quod non sit ens per accidens; constarent enim mixta omnia ex rebus completis, & generum diuersorum, qui proprius est character entis per accidens; omnia enim elementa completa sunt in suo genere, vt patet: ergo si ex illis realiter constaret mixtum, illud est ens per accidens. Secundò in omnibus elementis dantur formæ substantiales, cum vnum elementum in aliud transmutetur, sit enim ig-

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

Agnis ex aëre, aër ex aqua: ergo præter elementa datur subiectum aliquod prius, quod commune sit omnibus elementis. Antecedens negant Atomistæ, quorum tota, ni fallor, euertetur noua Philosophia, probatis formis substantialibus; quod præstabitur *sect. 4.* & *tract. 3.*

Dices secundò, sequi ex superius data ratione, quod aliquid maneat; sed non sequi, quod maneat aliquid substantiale.

Secundà
euiasio.

Contra enim insto, quia si illud quod remanet, non esset substantiale, sequeretur, omnem mutationem substantialem esse transsubstantiationem, nam esset mutatio totius substantiæ corruptæ in totam substantiam productam; hoc autem est esse transsubstantiationem. Deinde illud quod non præsupponit subiectum prius, non potest esse accidens; illud quod remanet, non præsupponit subiectum prius: ergo non est accidens.

Certum est secundò, materiam primam rectè definiri, *Est subiectum primum, ex quo inexistente aliquid sit non per accidens, & in quod vltimum, cum quid corrumpitur, resoluitur.* Vel breuius, *Est subiectum primum vnius cuiusque.* Ita tradit Philosophus *textu 81.* Dicitur enim primò subiectum, quia recipit & sustentat tum formam, tum accidentia, quasi prima basis totius corporis. Dicitur deinde subiectum primum, vt excludatur materia secunda, quæ scilicet habet etiam dispositiones accidentales præter materiam; ita enim intelligitur subiectum primum vt sit incompletum; nam Angelus est subiectum suorum accidentium, sed completum. Dicitur tertio, subiectum vnius cuiusque, quia nullum est corpus, quod non habeat materiam, per quam vel recipiatur forma, vt in homine; vel sustentetur, vt in aliis compositis. Dicitur quarto, ex qua inexistente aliquid sit, quia est vera pars componens corpus naturale, & in eo manens post transactam generationem, priuatio autem non manet; causa verò efficiens non est id ex quo, sed id a quo. Dicitur quinto, non per accidens, quia ita est pars componens corpus, vt ea fiat ens per se, non ens per accidens, quale sit ex albedine & subiecto. Denique dicitur, & in quod vltimum, si quid corrumpitur, resoluitur, vt distinguatur ab elementis, in quæ resoluitur mixtum, sed non vltimò. Ex qua definitione,

Definitio
materiæ.

D Colliges primò, materiam primam esse substantiam, esse incompletam, esse partem essentialem compositi physici. Quæ tria sequuntur ex eo, quod materia sit subiectum primum.

Tria prædi-
cata mate-
riæ.

Colliges secundò, quo sensu Plato materiam vocauerit *magnum*, & *paruum*; quia modo sub nobili, modò sub ignobili forma delitescit; vel quia omnia recipere potest, nihil autem agere. Dicitur ab eodem etiam *παρτετες*, omnia continens, sinus, gremium, conceptaculū, quod formas excipiat, foueatque. Deinde à Platonicis materia dicta est *speculum formæ omnes quæ sunt idearum imagines, recipiens naturæ vterius, essentia imago, profundum cuiusque rei.* Materia est, inquit Plotinus lib. 4. c. 2. *Protheus Homericus, fæx primæ vitæ, siue operum Dei despiciatissimū.* Sed eximie omnino materiam illi appellabant, *essentia primæ inanem vmbra*, eo quod in natura nihil dissimilius Deo, quàm materia; & nihil tamen similius. Quod vtrumque argumentum video ingeniosè à multis Recentioribus esse traditum. Dissimilis videlicet Deo materia est, cum Deus actus sit purus, incapax recipiendi aliquid in se; materia pura potentia, hoc vnum habet quod aliquid recipiat. Deus est omnium entium primum; materia, vt dixi, fæx est primæ vitæ. Deus totus splendor est & lumen *πανταφως*; materia nihil est nisi tenebræ, propter summam informitatem. Sed aliunde tamen non patet

Varia eius
nomina.

I sunt,

sunt, in quibus Dei quedam imago materia est, quia Deus sedes est, basis & fundamentum, in quo reclinantur omnia, ut ait Dionysius: materia basis & receptaculum est commune omnium formarum, ut dixi ex Platone ac Platonis. Deus immutatus omnia mutari sub se videt: in materia profus immutata omnes fiunt mutationes. Materia cognoscitur præsertim per negationes: Dei cognitionem, ait S. Dionysius esse summam eius ignorantem, & tenebras luminosissimas. Denique materia dici quodam modo potest omnia, & tamen nihil; unde à Synesio appellata est ὕλη, sylvia, propter formarum multitudinem, quæ ex ipsa educuntur. Deum Nazianzenus esse dicit unum omnia, & nihil rerum.

*Unum Materialis s. II. h. potentia
Quale sit Physica obiectum.*

EX definitione materiæ, quam hætenus tradidi, sequitur propriam eius differentiam esse, quod sit potentia receptiva, tum formarum substantialium, tum accidentium. Difficultas igitur esse nunc potest, utrum materiæ verè sit potentia, utrum essentialiter sit potentia, & demùm utrum sit pura potentia.

Assertio.

Dico primò, materiam esse potentiam passivam, quæ licet unica sit, rectè tamen dividitur in receptivam, & sustentativam; in universionalem, & particularem, in substantialem, & accidentalem. Duas partes habet conclusio, quas ut explicem.

Triplex potentia.

Observa primò, triplicem à Philosophis vulgò distingui potentiam: prima vocatur obiectiva, secunda passiva, tertia activa: & triplicem item actum; primum vocatur actus entitativus, secundus actus formalis, tertius effectus, siue operatio. Actus entitativus est actualitas rei, seu actualis rei existentia: actus formalis est forma præsupponens aliquod subiectum: actus effectivus est aliquid de novo productum. Potentia respondens actui entitativo appellatur obiectiva, quæ est non repugnantia rei ad existentiam, seu essentiam rei possibilis. Potentia passiva est aptitudo ad recipiendam aliquam formam. Potentia activa est vis effectiva alicuius. Materiam ergo appellavi potentiam, non obiectivam, quia reuera existit; non activam, quia non agit extra se, sed tantùm intra se per emanationem producit suas proprietates; sed potentiam passivam, quia de se ita apta est ad recipiendas formas quolibet, ut secundùm se non habeat ullam formam.

Ratio tota est, quia materia prima est subiectum primum; quod autem est subiectum primum, non habet in se ullam formam, alioqui daretur aliquid eo ulterius, subiectum videlicet huius formæ: ergo materia est potentia passiva.

Multiplex potentia materiæ.

Observa secundò, potentiam materiæ tripliciter dividi; primò enim alia est universionalis, alia particularis: universionalis, siue remota, est ipsa entitas materiæ sola, quæ recipere potest formas omnes: proxima est entitas materiæ, quæ per accidentia quedam disponitur ad aliquam formam. Secundò alia est receptiva, per quam materia recipit formam ut partem suam, eique vnitur; & hanc potentiam materia exercet erga omnes formas: alia est sustentativa, per quam materia formam impotentem per se subsistere sine subiecto sustentat, & hanc potentiam materia exercet circa formas solùm materiales. Tertio, potentia materiæ alia est substantialis, prout recipere potest formas substantiales; alia est accidentalis, per quam potest recipere accidentia.

Ratio ergo cur unica materia sufficiat ad omnes illas potentias, evidens est, quia sicut una est poten-

tia visiva, quæ sufficit ad videndos omnes colores; una intellectiva, ut cognoscat omnia entia; ita una est potentia materiæ, quæ sufficit ad omnes formas recipiendas: alioqui cum formæ infinitæ possibiles sint, deberent etiam esse infinitæ potetie in materia.

Obiicitur primò. Non est maior ratio cur materia dicatur recipere animam rationalem, quàm anima rationalis dicatur recipere materiam: ergo materia non est magis potentia quàm forma. Probo antecedens, quia idèd materiæ dicitur recipere animam, quia illi vnitur, sed forma vnitur æquè materiæ: ergo recipit materiam.

Prima obiectio.

Respondeo negando primum antecedens; ratio enim cur anima rationalis non recipiat materiam, est quia illud dicitur recipere aliud, quod denominatur ab alio: illud verò dicitur recipi, quod denominatur aliud; v.g. sapientia dicitur in intellectu recipi, quia per eam intellectus denominatur sapiens; sapientia verò ab intellectu non denominatur intelligens. Anima denominatur corpus, quod ab ea dicitur viuens; corpus verò non denominatur animam, quæ non dicitur corporea.

Si autem queras, quid habeat speciale materiæ ut denominetur potius per formam, quàm forma per materiam.

Respondeo rationem esse, quia materia ultimò per formam determinatur ad aliquem certum gradum essendi, cum de se sit indifferens; formam verò non determinari ultimò à materiæ ad certum aliquem gradum essendi, cum sit determinata ad ultimam speciem, etiam si sit indifferens ad informandam hanc, vel hanc materiam.

Instabis, formam denominari subiectatam à materiæ.

Respondeo, denominationem hanc non esse petitam à materiæ, sed ab ipsa informatione, seu receptione formæ in materiæ, quæ propter eam nullo modo denominatur formam, sed tantùm ab ea denominatur.

Obiicitur secundò, quando materiæ recipit aliquam formam, non est amplius potentia ad illam, quia tunc transit de potentia ad actum: ergo materiæ non est potentia.

Secunda obiectio.

Respondeo, potentiam significare posse primò aptitudinem solam ad formam, secundò aptitudinem simul cum carentia formæ. Potentia priori modo sumpta esse potest cum actu, imò semper est cum actu; cum enim ambulo, maxime possum ambulare, quia tunc non amittitur potentia, cum actu illa exercetur. Materiæ ergo cum habet actu formam, maxime potentia est ad illam. Si verò potentia sumatur posteriori modo pro negatione formæ, certè illa perit adueniente actu formæ.

Obiicitur tertio. Si esset aliqua materiæ, quæ recipere non posset nisi formam ignis, alia verò quæ non posset recipere nisi formam aquæ, illæ materiæ specie different: ergo ad formas specie diuersas debet esse potentia specie diuersa.

Tertia obiectio.

Respondeo distinguendo consequentiam: ergo ad formas specie diuersas debet esse potentia specie diuersa, si respiciat illas formas tanquam actum adequatum, concedo; tanquam actum inadæquatum, nego. Si esset materiæ unicam tantùm respiciens formam, illa forma esset actus adequatus illius materiæ, cum autem potentiæ specificentur per actus adequatos, sine dubio illæ potentiæ, quæ respicerent diuersas formas tanquam actus suos adequatos, specie different: nunc autem, quia potentia materiæ non respicit unam formam tanquam actum suum adequatum, non differt specie à potentia, quæ respicit alteram formam. Sicut sensus externi differunt inter se; quia respiciunt diuersa obiecta adequata; se nescit.

sensus autem internus vnus est qui illa omnia obie-
cta adæquat. In quo eodem sensu verum est quod po-
tentia & actus adæquatus sunt in eodem genere.

§. III.

Virum materia prima essentialiter sit potentia.

Potentia illa passiva, quam dixi propriam esse
materia, potest tripliciter illi conuenire: primò
si sit differentia eius essentialis: secundò si sit acci-
dens metaphysicum, saltem ratione distinctum, &
superadditum materia: tertio si sit accidens phy-
sicum, ab entitate materiae realiter distinctum.

Dico secundò, materiam primam ita esse poten-
tiam, vt differentia eius essentialis sit ratio potentia
vniuersalis, tum receptiua, tum sustentatiua, tum sub-
stantialis, tum accidentalis. Ita docent cum S. Thoma
1. p. q. 11. omnes qui admittunt veras relationes tran-
scendentales, de quibus dicam in Metaphysica.

Ratio enim est primò, quia essentialis differentia
materiae est esse *primum subiectum vniuersaliusque*: sed
esse subiectum primum vniuersaliusque, est esse poten-
tiam vniuersalem, tum sustentatiuam, tum receptiuam,
tum substantialem, tum accidentalem: ergo potentia
illa vniuersalis est differentia essentialis materiae.
Probat minor, quia esse subiectum non est aliquid
absolutum, sed relatiuum ad id, quod recipitur in
subiecto, ergo esse materiam est aliquid relatiuum,
non absolutum.

Secundò, si potentia esset aliquid superadditum
materiae, daretur progressus in infinitum; si enim po-
tentia sit accidens materiae, vel materia per se ipsam
recipit illud accidens, vel illud recipit per aliud ac-
cidens; si per se: ergo materia est potentia per se ip-
sam; si per aliud accidens, iterum queram de isto,
vtrum materia per aliud accidens illud recipiat; &
ita progressus erit infinitus.

Tertio, illud est essentialis materiae, sine quo mate-
ria non potest adæquate concipi: sed sine potentia
receptiua, & sustentatiua, tum formarum, tum acci-
dentium, materia concipi non potest adæquate: igitur
potentia illa vtraque essentialis est materiae.

Obiicitur primò, illud non est essentialis materiae,
sine quo potest concipi materia: sed sine potentia su-
stentatiua potest concipi materia: ergo potentia su-
stentatiua non est essentialis materiae. Probatur mi-
nor. Sine illo potest concipi materia vt materia est,
sine quo potest fungi suo munere: sed sine poten-
tia sustentatiua fungi potest suo munere, cum sine
illa constituat corpus naturale: ergo materia potest
concipi sine potentia sustentatiua.

Respondeo distinguendo primam maiorem; illud
non est essentia materiae, sine quo materia potest
concipi adæquate, concedo; sine quo concipi
potest solum inadæquate, nego. Materia verò
non potest adæquate concipi, quin concipiatur po-
tentia sustentatiua; quia vt concipiatur adæquate
materia, debet concipi vt subiectum vniuersaliusque:
ergo debet concipi vt subiectum etiam formae mate-
rialis, quod est esse potentiam sustentatiuam.

Obiicitur secundò, illud non est essentialis mate-
riae, quod potest ab ea separari, sed potentia separari
potest à materia, nam postquam forma corrupta est,
non potest manere amplius potentia materiae in or-
dine ad illam, atque adeò separatur: quod probo.
Nam omnis potentia naturalis reduci potest ad
actum per agens naturale: sed potentia ad recipien-
das formas corruptas reuocari non potest ad actum
per agens naturale: ergo materia non est potentia
naturalis ad formas corruptas.

Respondeo certum omnino esse, quod materia
R. P. de Rhodis curs. Philosoph.

A seruat potentiam ad formas corruptas, quia priua-
tionem illarum dicit; priuatio autem dicit quan-
dam aptitudinem in subiecto; imò si reproduceren-
tur illae formae, sine dubio materia illas reciperet
sine accidente superaddito. Postquam igitur forma
corrupta est, potentia materiae manet ad illam, quan-
tum est ex parte materiae, non quantum est ex parte
agentis productiui talis formae; materia enim apta
manet ad recipiendam talem formam si ea produca-
tur: quemadmodum oculus retinet semper poten-
tiam videndi colorem corruptum, si rursus ille pro-
duceretur. Neque verò potentia illa frustra est, quæ
reduci non potest ad actum ex defectu agentis; satis
enim est, quod ex parte ipsius materiae reduci possit
ad actum. Denique non est verum, quod cuiuslibet po-
tentia passiuæ naturali respondere necessariò debeat
potentia actiua naturalis.

Obiicitur tertio. Potentia est in prædicamento
qualitatis: ergo materia, quæ substantia est, non est
essentialiter potentia; si enim potentia actiua est
accidens superadditum agenti (nam calor distin-
gitur ab igne) quare similiter potentia passiuæ non
erit aliquid superadditum subiecto. Confirmatur,
quia prius est aliquid esse, quàm esse causam: sed
materiam esse potentiam, est materiam esse causam:
ergo prius est materiam esse, quàm esse potentiam.

Respondeo negando quod omnis potentia sit in
prædicamento qualitatis, hoc enim verum non est
nisi de potentia accidentali, alioqui daretur proces-
sus in infinitum; si autem potentia actiua distin-
guatur ab agente, non sequitur infinitus progressus,
qui sequeretur si potentia passiuæ distingueretur;
nam materia reciperet vnā potentiam per aliam, &
iterum hanc per aliam. Ad confirmationem dico,
prius aliquid esse quàm sit causa in actu secundo;
sed non esse prius quàm sit causa in actu primo, seu
quàm sit principium cauſandi: potentia materiae est
principium cauſandi materiae, ideò non est aliquid
prius, quàm materia.

Obiicitur quarto. Potentia & actus sunt in eo-
dem genere: sed materia & accidens non sunt in
eodem genere: ergo materia non est per se poten-
tia receptiua accidentium. Imò sequeretur materiam
habere relationem transcendentalem ad accidentia,
quod absurdum est, quia substantia est prior accidente.

Respondeo actum primarium & potentiam esse
in eodem genere; actum verò secundarium, cuius-
modi sunt accidentia, & potentia, non esse in
eodem genere. Neque absurdum est, quod materia
relationem habeat transcendentalem ad accidentia
tanquam ad terminum non vltimarum; quia termi-
nus vltimatus forma est substantialis, propter quam
recipiuntur accidentia.

§. IV.

Virum materia prima sit pura potentia.

Materiam esse puram potentiam, est illam non
includere in sua essentia vllum actum: si ve-
rò nullam includat formam, seu actum physicum,
erit pura potentia passiuæ; si nullum includat actum
metaphysicum, idest existentiam, erit pura potentia
obiectiua. Difficultas igitur est primò, vtrum mate-
ria in se nullam includat formam corporeitatis, quam
inuenit Scotus: secundò, vtrum non includat etiam
existentiam, sed eam omnem sumat à forma; quod
asserunt Thomistæ.

Dico tertio, materiam primam esse puram poten-
tiam passiuam, cui nulla forma corporeitatis coeſua
est; tribuens genericum esse corporis; sed non esse pu-
ram potentiam obiectiuam, cum habeat existentiam
propriam.

Assertio.

Prima ratio.

Secunda
ratio.

Tertia ratio.

Prima obie-
ctio.

Secunda ob-
iectio.

Tertia obie-
ctio.

Quarta ob-
iectio.

Assertio tri-
membus.

propriam, non solum distinctam ab existentia forma, sed etiam ab ea prorsus independentem tanquam à causa, vel conditione. Tres partes habet conclusio.

Primam negant Avicenna, volens esse in quolibet corpore specialem formam, quæ tribuat *genericum esse corporis*, cum alia forma det esse tale corpus specificè: Scotus, qui solis eam formam tribuit viventibus: Henricus Gandavensis soli homini: reliqui cum Philosopho & S. Thoma formam illam corporeitatis reiciunt tanquam inutilem, imò impossibilem.

Forma corporeitatis est inutilis.

Probat, illam esse inutilem, quia nullum omnino confert effectum formalem composito, quem non conferat alia quævis forma materiæ adueniens; nam ex hoc præcisè, quod aliqua substantia intelligitur composita ex materiæ & forma, intelligitur esse corpus: sed quævis forma materiæ adueniens facit compositum ex materiæ & forma: ergo quævis forma materiæ adueniens facit corpus; qui tamen solus dicitur esse proprius effectus formalis formæ corporeitatis. Imò si poneretur in lapide sola forma lapidis, sub hac formâ illâ communi, lapis esset corpus, tum genericè, tum specificè: ergo illa forma inutilis est.

Est impossibile.

Probat, quod sit etiam impossibile forma tribuens esse genericum, non autem specificum, quia gradus genericus, & specificus non distinguuntur: sed si una forma tribueret esse specificum, altera genericum, gradus illi distinguerentur etiam realiter: ergo impossibile est forma tribuens esse tantum genericum, quæ dicitur *corporeitatis*. Imò, ut nuper dixi, si tolleretur forma hæc corporeitatis ab ipso lapide, maneret gradus specificus sublaro gradu generico, siquæ illi distinguerentur.

Materia propriam habet existentiam.

Prima ratio.

Secunda pars asserens inesse materiæ propriam existentiam distinctam ab existentia formæ, negatur à Thomistis, quibus non faveat S. Thomas, ut ostendunt Suarez, Vasques, Pererius, & Auerla.

Probat, autem optimis, & clarissimis rationibus: primò enim id quod est realiter distinctum ab alio, habet existentiam distinctam ab alio: sed materia est realiter actu distincta à forma: ergo materia existentiam habet distinctam ab existentia formæ. Maior probatur, quia rei existentia non est aliud quàm res ipsa, seu essentia ipsa in actu, id est actualitas rei; nec enim, ut alibi demonstrabitur, existentia est aliquid distinctum realiter ab essentia; sed illa eadem essentia, quæ prius erat possibilis, quâdo est actu, vocatur existentia. Implicat ergo ut aliquid actu distinguatur ab alio, quin habeat existentiam distinctam ab existentia alterius; & implicat in terminis dicere, quod unum existat per existentiam alterius, à quo tamen actu distinguatur; quod enim actu distinguitur ab alio, habet actualitatem distinctam ab actualitate alterius: sed actualitas est existentia: ergo quod actu distinguitur ab alio, habet existentiam distinctam ab existentia alterius. Iam verò quod materia distincta sit actu ab ipsa forma, probatur, quia materia est pars corporis naturalis, & forma est altera pars: ergo distinguuntur inter se, alioqui totum compositum est ens simplex. Similiter materia est ens incompletum: ergo materia non constituitur in actu per formam, alioqui est ens æquè completum ac totum substantiale.

Secunda ratio.

Secundò, illa distinctas habent existentias, quæ producuntur per actiones distinctas; omnis enim actio terminatur immediatè ad existentiam: sed materia & forma producuntur per actiones distinctas, cum altera creetur, altera educatur: ergo materia & forma diuersas habent existentias. Confirmatur, quia eadem actione, qua res producit, eius existentia producit: sed essentia materiæ producit actione distincta: ergo & eius existentia.

A Tertiò. Id quod præsupponitur existere ante aliud, & est causa illius, habet existentiam distinctam ab existentia alterius: sed materia præsupponitur existere ante formam materialem, & est causa illius: ergo materia existentiam habet distinctam ab existentia formæ. Denique sequeretur, materiam generari & corrumpi ab agente naturali: nam illud generatur, quod accipit nouam existentiam per generationem. Sequeretur non esse materiam eandem in genito, quæ est in corrupto; periret enim materia pereunte existentia formæ: quid autem est corrumpi, nisi amittere existentiam?

Tertia ratio.

B Tertia pars asserit materiam habere propriam existentiam, etiam independentem ab existentia formæ; cōtra Suarez, Molinam, Fonssecam. Probat, autem, quia si existentia materiæ dependeret ab existentia formæ, vel penderet ab ea ut causa formali, vel ut à conditione: neutro modo est dependens: ergo nullo modo est dependens. Quod non pendeat ab ea ut causa formali, patet, quia existentia materiæ, ut dixi, non constituitur per existentiam formæ; pura enim potentia non constituitur per actum: sed neque pender ab ea ut conditione, quia effectus præsupponens existentiam suæ causæ non potest esse conditio prærequisita ad illius existentiam: forma est effectus materiæ: ergo forma non est conditio prærequisita ad existentiam materiæ.

Habet existentiam independentem à forma.

C Obicitur primò. Datur forma *corporeitatis*, saltem in homine, si ratio corporis non potest homini provenire à forma spiritali, quæ anima est: sed ratio corporis non provenit ab anima spiritali: ergo datur saltem in homine forma corporeitatis. Probat, maior, quia id quod est spirituale ac indiuisibile, non potest conferre formalem effectum corporeum, & diuisibilem: sed esse corpus est effectus formalis corporeus & diuisibilis: ergo esse corpus non provenit ab anima hominis. Deinde nulla est proprietas, quæ non emanet ab aliqua forma: quantitas est aliqua proprietas: ergo illa emanat ab aliqua forma; non potest autem emanare ab alia forma, quàm à forma corporeitatis.

Prima obiectio.

Respondeo, rationem corporis non posse quidem protendere à sola forma, vel spiritali, vel materiali; sed posse provenire à qualibet forma, etiam spiritali, iuncta materiæ; quia *esse corpus non est aliud quàm esse compositum ex materiæ & forma*; qualibet autem forma iuncta materiæ facit huiusmodi compositum. Concedo nullam esse proprietatem actiuam, quæ non emanet ab aliqua forma; proprietates autem sustentatiuæ, cuiusmodi est quantitas, non emanat à forma, sed à materiæ.

D Obicitur secundò. Illud, quod nihil est, nisi potentia, nullum includit proprium actum: pura potentia nihil est nisi potentia, existentia verò est actus: ergo materia quæ pura est potentia, nullam includit in se propriam existentiam. Deinde ex duobus entibus in actu fit unum per accedens: sed ex materiæ & forma non fit unum per accedens: ergo materiæ & forma non sunt duo entia in actu. Denique id quod constituit potentiam & actum, est completum: ergo si materia propriam habeat actum entitativum, erit completa.

Secunda obiectio.

E Respondeo, materiam esse puram potentiam *passivam*, quia nullum, ut dixi, actum physicum includit; sed non esse puram potentiam *obiectivam*, quia includit actum metaphysicum, seu existentiam. Illud ergo; quod est pura potentia passiva, includit actualem existentiam, seu actum metaphysicum; non includit actum vllum physicum. Deinde verum est, quod ex duobus entibus in actu completo fit unum per accedens; ex duobus autem entibus in actu incompleto fit unum per se, quod certe fieri non potest nisi ex entibus in actu. Denique, quod constat

constat ex potentia & actu physico, est ens completum; quod constat ex potentia & actu metaphysico, non est ens completum, sed esse potest incompletum.

Obiicitur tertio. Forma materialis in suo esse pendet à materia: ergo multò magis materia in suo esse pendet à forma, quæ multò est perfectior quàm materia, & magis actualis. Deinde sicut materia est prior quàm forma in genere causæ materialis, sic forma prior est quàm materia in genere causæ formalis. Denique forma est causa formalis compositi secundum aliquid ipsius compositi; non est causa compositi secundum formam, alioqui esset causa sui ipsius: ergo est causa compositi secundum materiam.

Respondeo concedendo quod forma materialis pendet à materia; nego tamen quod materia pendet à forma, quia licet materia sit minùs perfecta, quàm forma, prior tamen est quàm forma; unde implicat ut pendeat à forma tanquam ab aliquo priori; existeret enim priùs & posterius, quod implicat; licet enim materia sit prior formæ secundum entitatem, forma tamen non est prior materiæ nisi secundum informationem; materia videlicet non aliter pèdet à forma nisi secundum informationem, & in genere causæ finalis. Quomodo autè possint causæ sibi esse mutud causæ, dicetur sequenti disputatione. Denique nego illam maiorem; forma est causa compositi secundum aliquam partem compositi; est enim causa compositi totius ut totum est, quod non est causare aliquam partem compositi, sed esse partem compositi.

S. V.

An, & quomodo materia possit existere sine omni forma.

Hæc difficultas ex precedenti nascitur; Thomista liquidem, quibus visum est materiam existere per existentiam formæ; inferunt hinc, quod materia ne diuinitus quidem separari potest ab omni forma. Controuertitur itaque primò, utrùm naturaliter separatio hæc sit possibilis; secundò, utrùm sit possibilis supernaturaliter; tertio, quod est difficilius, utrùm conseruatio illa materiæ sine omni forma esset naturalis, an supernaturalis.

Dico quartò, materiam primam, tametsi naturaliter nequeat separari ab omni forma; tum substantiali, tum accidentali, diuinitus tamen separari posse.

Primæ partis ratio est, quia corruptio vnius formæ semper generatio est alterius; idest nunquam agens potest corrumpere vnam formam, quin alteram introducat; ergo non potest materia existere sine omni forma. Probatur anteceden, quia non potest agens naturale destruere vnam formam, nisi per introductionem dispositionum contrariarum; sed illæ dispositiones productiue sunt alterius formæ: ergo naturaliter nunquam vna forma destitui potest, quin altera introducat. Quæ ratio etiam probat materiam non posse separari ab omni accidente; si enim à forma substantiali nequit separari: ergo neque carere potest omni accidente, sine quo esse non potest forma.

Speciatim autem, quod quantitas non possit separari à materia, probatur, quia quidquid separatur à subiecto, vel corrumpitur ex defectu causæ conseruantis, vel per corruptionem subiecti, vel per introductionem contrarij. Causa conseruans quantitatem Deus est; subiectum eius est materia incorruptibilis; contrarium nullum habet: ergo quantitas naturaliter separari non potest à materia, cuius proprietates est inseparabilis. Imò dubitatur à pluribus, utràm ab ea distinguatur, ut dicitur *disput. 3.*

Colliges ex his cum Cardano *lib. 1. subtili art.* formam quamlibet corruptibilem necessariò conser-

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

Anatu iri, si forma subsequens vel arte, vel casu impediatur; indeque totam præseruandi artem & methodum originem habere. V. g. in sanguineis, temperantiam conseruatum iri per aquam frigidam, quia illa impedit bilis generationem.

Secunda pars nullà eget probatione, quia cum materia prima existentiam habeat distinctam, & independentem ab existentia formæ, ut ostensum est, certè nulla excogitari potest ratio, cur Deus materiam separare non possit ab omni forma. Si enim separare potest accidens ab omni subiecto, quantò magis materiam à formis.

Obiicitur primò. Id quod habet existentiam independentem naturaliter à forma, potest naturaliter existere sine forma: materia prima existentiam habet naturaliter independentem à forma: ergo materia prima potest naturaliter existere sine forma. Confirmatur, quia potest anima rationalis existere sine materia, quia eius existentia est independentes ab existentia materiæ: ergo si existentia materiæ independentes est à forma, potest materia existere sine forma etiam naturaliter.

Respondeo, negando primam maiorem; quod enim habet existentiam independentem à forma, potest tamen ita illi connexum esse, ut nullis naturæ viribus possit ab ea separari, nisi per dispositiones, quæ nouam inducant formam. Vnde ad confirmationem negatur paritas, quia nunquam materia separatur naturaliter à forma nisi per inductionem formæ impossibilis in ipsam materiam; forma verò separari potest à materia sine productione rei vllius in ipsa forma.

Obiicitur secundò. Si possit dari aliqua forma, quæ definat esse in materia, quamuis nulla introducat noua forma, poterit materia naturaliter existere sine omni forma; sed est possibilis aliqua forma, quæ definat esse in materia, quamuis non introducat alia vlla forma; sicut dantur formæ accidentales, quæ in materia desinunt ex solo defectu causæ conseruantis, cuiusmodi sunt lumen, & impetus impressus, quibus pereuntibus, nullum introducit contrarium: ergo posset tunc naturaliter materia existere sine omni forma.

Respondeo, experientia nobis constare, quod generatio vnius naturaliter est corruptio alterius, atque aded nulla nunc datur forma substantialis, quæ definire possit sine introductione alterius formæ; sicque nunc materia non potest naturaliter esse sine omni forma. Non constat autem, an sit possibilis aliqua forma talis naturæ, ut definat sine dispositionibus contrariis, quæ inducant aliam formam; illa si daretur posset materia existere sine omni forma, nunc autem non potest.

Obiicitur tertio. Si materia diuinitus separatur ab omni forma, & ita separata conseruaretur, vel illa cōseruatio esset miraculosa, vel non: neutrum videtur posse dici. Non primò, quia materia separata sic ab omnibus formis, non exigeret specialem Dei concursum ut conseruaretur, sed per eundem concursum, quo conseruabatur sub formis, conseruare extra illas. Neque dici potest secundum, quia illa conseruatio miraculosa est, quæ non potest fieri naturaliter: sed materia naturaliter conseruari non potest sine omni forma: ergo eius conseruatio sine forma esset miraculosa.

Respondeo, & dico quintò, conseruationem materiæ separatæ ab omnibus formis, supponere quidem miraculum priùs factum separationis diuinitus causatæ; sed non esse tamen vllò modo nouum miraculum, atque ita illam esse purè naturalem. Contra Suarezem *disput. 15. sect. 9. m. 7.* Vasquezem *1. p. disput. 274. n. 19.* Fonsecam, Hurtadum, & alios. Sed mihi tamen

I 3 Ratio

Supernaturaliter potest existere.

Prima obiectio.

Secunda obiectio.

Tertia obiectio.

Affertio.

Triplex probatio.

Ratio est primò à pari; si enim Deus crearet animam rationalem sine omni corpore, illa creatio esset *præternaturalis*, & miraculosa; sed permanentia tamen, & conservatio talis animæ purè naturalis esset, non autem miraculosa: sed eadem omnino ratio est materiæ, quæ sine omnibus formis conservaretur: ergo licet separatio eius ab omnibus formis esset miraculum, eius tamen permanentia in esse non esset nisi purè naturalis. Deinde si conservatio materiæ sine formis esset miraculum distinctum à prima separatione formarum, sequeretur quod materia sic spoliata omnibus formis deberet annihilari naturaliter: consequens illud falsum est: ergo conservatio materiæ sine omnibus formis non est miraculum, etiam si supponat miraculum. Probatur minor. Illud quod est prius alio, & in suo esse ab eo est independens, non debet eo separato statim annihilari: sed materia prior est, quàm forma, & in suo esse independens est ab illa: ergo materia non debet annihilari desinentibus omnibus formis; quod enim debet desinere altero desinente, pendet ab illo in suo esse. Denique materia spoliata omnibus formis non exigeret specialem vllum concursum; sed eodem illo concursu conservaretur, quo existeret habens formam: ergo illa conservatio non esset miraculosa. Probatur antecedens. Novus Dei concursus non est necessarius nisi ad supplendam causalitatem aliquam formæ in entitate materiæ; sed si materia in sua entitate non pendet à forma, nulla suppleri debet causalitas formæ in materiam: ergo non est necessarius novus Dei concursus ad conservandam materiam sine vlla forma.

Prima obiectio.

Obiicitur primò. Rei conservatio in statu violento, & præternaturali, esse non potest naturalis; sed conservatio materiæ sine forma, esset conservatio eius in statu violento & præternaturali: ergo illa conservatio non esset naturalis. Probatur maior. Tunc res aliqua miraculose conservatur, quando conservatur in statu in quo non potest esse naturaliter: sed quod conservatur in statu violento & præternaturali, conservatur in statu in quo naturaliter esse non potest: ergo illud conservatur miraculose.

Respondeo negando, quod rei conservatio in statu violento & præternaturali sit miraculosa; multum enim differunt esse *præternaturale*, & esse *supernaturale*, seu miraculosum. Esse præternaturale, est desiderare aliquid, quod exigeret natura, sicut tunc forma desideraretur, quam materia exigit naturaliter; supernaturale verò est, quod est supra exigentiam omnis naturæ: non esset autem supra exigentiam materiæ spoliata omni formâ permanere in esse. Itaque conservatio hæc materiæ naturalis esset, si naturale opponatur miraculoso; non esset naturalis, si naturale opponatur præternaturali, & violento. Ad probationem respondeo materiam supposito primo miraculo esse posse naturaliter sine omni forma. Cum ergo dicitur, materiam naturaliter esse non posse sine omni forma, si illud esse significet primam separationem, conceditur; si significet conservationem, quæ supponat distinctionem miraculosam, negatur.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò. Conservatio accidentis extra subiectum non minus est miraculosa, quàm positio eius extra subiectum; idem dico de forma materiali, quæ poneretur extra subiectum: ergo idem dicendum est de materia. Similiter quamvis ignis non pendeat à calore, & essentia non pendeat à proprietatibus, quamvis materia non pen-

deat à subsistentia, & à quantitate; non possunt tamen illa conservari nisi miraculose, etiam post factam separationem: ergo similiter conservatio materiæ sine formis esset novum miraculum.

Respondeo, conservationem accidentis & formæ substantialis extra subiectum esse miraculosam, quia tum accidens, tum forma materialis pendet in suo esse intrinsecè à subiecto, à quo sustentantur; materia verò, ut sæpè dixi, non pendet à formâ in suo esse; ideòque nullus est influxus formæ in materiam, qui suppleri à Deo debeat peculiari aliquo concursu. Similiter ignis pendet à calore tantum à dispositione ac conditione sine qua introducit frigus productivum alterius formæ, per quam expellitur forma ignis: idem dico de multis proprietatibus essentiarum; materia verò non pendet à forma etiam ut conditione; sed neque pendet à subsistentia & quantitate; unde conservatio materiæ sine illis non esset miraculosa, quamvis miraculosa esset separatio.

Obiicitur terciò. Eadem actione conservatur materia sine formis, qua crearetur primum absque formis: sed positio materiæ sine formis esset miraculosa: ergo conservatio etiam esset miraculosa. Similiter conservatio materiæ, cum actu ab ea separarentur formæ, miraculosa esset: sed eadem actio esset durans post separationem: ergo illa esset etiam miraculosa.

Respondeo duo distinguenda esse in actione, qua crearetur materia excludendo formas. Primum est actio ipsa entitativè: secundum est connotatio separationis ab omni forma. Actio ipsa in se non esset miraculosa, sed tantum secundum connotationem. Fateor quod materia eadem actione secundum entitatem crearetur primum sine formis, & conservaretur postea sine illis; sed non eadem actione secundum connotationem, creatio enim illa connotaret miraculum, quod non connotaret conservatio. Si autem fermo sit de pura creatione materiæ, tunc certè illa non esset supernaturalis, sed tantum præternaturalis.

§. VI.

De Quenam sint proprietates materiæ, ac primum appetitus eius ad formas.

Quæ hæcenus dicta sunt, ad essentiam pertinent materiæ, nunc prima eius proprietas dicitur esse appetitus ad formas omnes, qui solam propensionem & inclinationem superaddit potentia.

Dico sextò. Materia prima appetitum habet naturalem ad omnes formas, non simul, & collectivè sumptas; sed seorsim, & divisivè. Ita communiter traditur à Philosophis, quod ut explicem.

Observe primò, nomen *appetitus* in genere significare inclinationem & propensionem rei alicuius in aliquod bonum, tanquam conveniens ipsi rei. Duplex autem est appetitus, alter *naturalis*, alter *elicitus*: naturalis, seu innatus, est potentia & capacitas innata ad aliquid tanquam ad bonum proportionatum & conveniens, siue potentia cum inclinatione ad aliquod bonum: v. g. cum terra dicitur appetere locum infinitum, hic appetitus est capacitas terræ ad locum illum occupandum tanquam aliquod bonum naturaliter proportionatum: inclinatio autem illa & propensio, est convenientia & proportio eius rei cum tali bono. Appetitus elicitus est inclinatio alicuius rei ad bonum cognitum intellectu vel sensu; id est actus potentia affectuæ.

Assertio.

Appetitus quid & quod duplex.

fectiua circa obiectum aliquod, vt bonum & conueniens. Diuiditur iterum appetitus in appetitum *complacens*, qui est propensio in bonum praesens, & possessum; & appetitum *concupiscentia*, qui propensio est in bonum absens.

Obserua secundò, formas omnes posse duobus modis appeti. Primò *collectiue*, secundò *diuisiue*. Collectiue appeteret formas omnes materia, si appeteret informari eodem tempore omnibus simul formis: diuisiue appetuntur, si nulla sit forma, quam non appetat, ex suppositione quod non habeat aliam vllam formam. His positis,

Ratio posita assertionis est, quia materiam habere appetitum ad omnes formas, est materiam ita esse proportionatam omnibus formis, vt quamvis vnā habeat formam, alias tamen aequaliter habere possit: sed materia est eo modo proportionata omnibus formis: ergo materia naturalem habet appetitum ad omnes non collectiue, quia hoc est impossibile; sed diuisiue, idest, nulla est forma, quam habere non possit, si priuatur altera forma.

Obiicitur primò. Si materia prima huiusmodi appetitum habet ad omnes formas, sequitur illam esse semper in statu violento, quod admitti non debet. Probatur autem, quia quod est contrarium appetitui naturali, violentum est: sed carentia formarum, quas materia non habet, & appetit, est contra naturalem appetitum materiae: ergo materia semper est in statu violento.

Resp. negando, materiam esse semper in statu violento. Ad probationem distingo maiorem; illud est violentum, quod est contrarium appetitui proximo, cui res illa sit debita in eo statu, concedo; quod est contrarium appetitui tantum remoto, cui res ea non est debita in eo statu, nego: carentia formarum, quas materia non habet, est contraria proximo appetitui materiae, & illa debita sunt materiae habenti alias formas, nego; contraria est appetitui remoto, concedo. Appetitum illum materiae ad formas, quas non habet, dico esse tantum remotum, quia proximè non potest recipere illas formas, nisi prius amiserit alias formas.

Obiicitur secundò. Si materia vnā habens formam appetit alias formas, appetit dimittere formam illam, quam habet; quod verum esse non potest. Probatur sequi. Materia non potest appetere formam nisi appetat ea dimittere, quae impossibilitatem habent cum tali forma: sed forma quam habet, impossibilis est cum aliis formis: ergo materia appetit dimittere formam quam habet.

Resp. distinguendo illam maiorem; si materia formas alias appetit dum est sub vna forma, formam illam appetit dimittere, quam habet, si appetit formas illas absolute, ac sine vlla conditione, concedo; si appetit solum sub conditione quod amittat alias formas, nego. Materia igitur simul quidem habet appetitum ad omnes formas habendas, sed non ad illas habendas simul; quod est impossibile: sicut intellectus habet simul vim ad actus contrarios, sed non ad illos habendos simul.

Obiicitur tertio. Si materia formas appeteret, deberet etiam appetere formas corruptas, quod falsum est, quia naturalis appetitus fertur in rem possibilem naturaliter. Probatur sequi; nam materia eadem est post corruptionem formae, ac ante corruptionem.

Resp. ex dictis de potentia materiae, quod materia retinet appetitum ad formas corruptas conditionatum duntaxat, & ex suppositione quod ali-

quod agens illas produceret: non retinet appetitum absolutum, eo quod nullum sit agens naturale, quod possit illas producere. Verum est, quod appetitus nunquam fertur absolute in rem impossibilem, sed certum tamen est, quod ferri aliquando potest conditionate.

Obiicitur quartò, sequi quod materia magis appetit formas nobiliores, quam formas minus nobiles; quia cum forma sit bonum materia, certe melior forma maius est eius bonum.

Resp. materiam aequaliter appetere omnes formas, neque magis appetere formas magis nobiles, quam formas minus nobiles. Ratio est, quia appetitus sequitur potentiam materiae; materia vero non est magis receptiua formae nobilis, quam ignobilis: imò non appetit formam nisi quia per illam completur; aequè autem completur per formam ignobilem, ac per magis nobilem. Itaque falsum est quod forma nobilior maius sit bonum materiae, quam forma ignobilior, quia materia non respicit formam sub ratione talis formae, sed tantum sub ratione formae.

S. VII.

An, & quomodo materia unitatem habeat specificam.

Hæc etiam est proprietas materiae, de qua conuertiuntur primò, vtrum de facto materiae omnium corporum, saltem sublunarium, vnius sint speciei; nam de materia corporum coelestium infra disputabitur: secundò, vtrum sit possibilis aliqua materia prima diuersae speciei ab ista, quae subiectum est omnium formarum.

Dico septimò. Materia prima corporum omnium corruptibilium sublunarium, est vnius tantum speciei, quāvis nullo argumento euinci posse videatur, quod non sit possibilis materia rerum corruptibilium diuersae à nostra speciei.

Prima pars quae agit de facto, post Platonem & Aristotelem communis est inter omnes. Ratio eius est, quia potest transmutari quodlibet corpus in aliud corpus: ergo potest materia cuiuslibet corporis recipere aliam quamlibet formam; v. g. materia, quae habet formam terrae, habet deinde formam arboris, mox aëris, deinde animalis, & sic deinceps. A priori ergo ratio est, quia *qualibet forma specificatur ab obiecto & actu adaequato*: sed omnes materiae corporum sublunarium respiciunt eundem actum adaequatam; respiciunt enim omnes formas, quas possunt recipere: ergo materiae omnes sublunares eiusdem sunt speciei.

Secunda pars quae agit de possibili, asseritur ab Hurtado, Arriaga, Auerfa; negatur à Suare *disputat. 13.* qui tamen ait materiam rerum incorruptibilium specie differre à nostra. Probatur autem primò, quia non apparet vlla repugnantia in eo quod detur aliqua materia capax aliquarum tantum formarum, non tamen omnium: sed illa materia specie differret à nostra: ergo potest dari materia diuersae speciei à nostra. Probatur maior, quia id quod est receptivum vnius formae, non est necessariò receptivum omnium formarum, alioqui quantitas, quia receptiua est accidentium materialium, esset etiam receptiua formarum substantialium: ignis qui receptivus est caloris, posset recipere accidens spirituale: anima quae receptiua est accidentium spiritualium, esset etiam receptiua quantitatis: ergo potest dari materia prima receptiua quarundam tantum formarum,

Quarta obiectio.

Assertio huiusmodi.

Quid de facto.

Quid de possibili.

& non omnium. Confirmari potest à pari; sicut enim datur sensus internus perceptiuus omnium obiectorum sensibilium, & sensus externi perceptiuus aliquorum tantum, ita potest dari materia prima receptiua formarum omnium, & aliqua materia receptiua quarundam tantum formarum, & non omnium.

Prima obiectio.

Obiicitur primò contra primam partem. Formæ substantiales possibiles sunt numero ac specie prorsus infinitæ, sed materia prima non potest recipere formas infinitas, alioqui erit infinita capacitatis: ergo qualibet materia non potest recipere omnes formas.

Resp. distinguendo minorem; materia prima non potest recipere infinitas formas simul, concedo; sic enim vim haberet receptiuam infinitam: non potest recipere successiue, ac diuisiue, nego; non enim sequitur quod sit infinita: sicut oculus etiam si colores infinitos successiue videre potest, non est propterea infinitus.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò, contra secundam partem. Materia prima, quæ diuersa speciei esset à nostra, vel erit subiectum primum vniuscuiusque, sique non differet specie à nostra; vel non erit subiectum primum, & sic non erit materia prima. Probatur, quia idem tantum materia prima nostra est subiectum vniuscuiusque, quia est subiectum primum, & pura potentia: illa materia esset subiectum primum, & pura potentia: ergo esset subiectum primum vniuscuiusque.

Resp. materiam illam primam quæ specie differet à nostra, non fore subiectum primum vniuscuiusque formæ, sed aliquid tantum. Ad probationem negatur maior; nam idem materia est subiectum vniuscuiusque, quia est pura potentia vniuersalis ad omnes formas. Neque verum est, quod nos idem tantum sciamus materiam nostram esse potentiam vniuersalem, & subiectum vniuscuiusque, quia est subiectum primum: hoc, inquam, nego, quia idem scimus materiam esse potentiam vniuersalem, quia est capax recipiendi formas omnes à nobis cognititas; de formis ignotis non laboramus.

Instantia.

Instantis. Hæc materia, quia receptiua non erit nisi aliquarum formarum, habebit aliquid per quod repugnet cum aliis formis: ergo non erit pura potentia, quia non erit tantum potentia, sed aliquid aliud.

Resp. negando consequentiam, quia talis materia sic erit potentia huius formæ, cuius est receptiua, ut nihil includat per quod sit actus physicus; sicut materia dicitur pura potentia; quamuis receptiua non sit accidentium spiritualium.

Tertia obiectio.

Obiicitur tertid. Non requiritur maior vis ad recipiendam vnā formam, quam ad omnes recipiendas: ergo materia quæ poterit recipere vnā formam, poterit omnes recipere. Probo antecedens. Non requiritur maior perfectio ad recipiendas formas perfectiores, quam ad recipiendas imperfectiores: ergo ad recipiendas omnes formas non maior requiritur perfectio quam ad vnā.

Resp. negando antecedens; nam sicut maior requiritur perfectio ut possis cognoscere omnia sensibilia, ut sensus internus cognoscit, quam ad cognoscendum vnum, ut cognoscit oculus; ita maior vis requiritur in materia, ut recipere possit formas omnes, quam vnā tantum. Ad probationem negatur etiam antecedens, & eadem explicatur similitudine sensuum.

S. VIII.

An, & quomodo materia prima sit ingenerabilis, & incorruptibilis.

Hæc est vltima materiæ proprietas; nam cognoscibilitas eius, de qua vterius quæri poterat, nihil habet difficile: materia enim nunquam cognosci potest sine ordine ad formam, cum ad illam referatur essentialiter. Cognoscit eam Deus, & cognoscunt Angeli conceptu proprio & distincto, quia sine metaphora, & sine analogia illam cognoscunt. Nos proprio conceptu illam cognoscimus, sed partim distincto, partim confuso; vel enim eius existentiam inquirimus per mutationem, & sic cognoscitur per analogiam ad res artificiales mutatio substantialis, atque aded materia: vel post inquisitionem existentie dicimus illam esse primum subiectum, & sic proprium de illa conceptum formamus, sed partim confusum, quia ratio subiecti est communis pluribus, & ratio subiecti primi est negatiua.

Dico octauo. Materia prima est ingenerabilis, assertio. & incorruptibilis, etiam si sit principium corruptionis.

Ratio est, quia omnis generatio fit ex præsupposito subiecto: sed materia, quæ subiectum est primum, non potest fieri ex præsupposito subiecto: ergo materia non generatur: sed neque corrumpi potest, cum corruptio sit destructio rei, quæ sit manente aliquo subiecto; subiectum autem primum, destructi non potest manente aliquo eius subiecto, alioqui primum non esset: ergo subiectum primum non potest corrumpi.

Obiicitur primò. Si materia prima esset incorruptibilis, totum compositum denominari ab ea deberet incorruptibile, sicut ab ea denominatur corporeum & materiale: hoc consequens est absurdum: ergo materia non est incorruptibilis.

Resp. prædicata negatiua multum ab affirmatiua differre; nam affirmatiua licet vni tantum parti conueniant, possunt tamen attribui subiectis: negatiua non possunt attribui, nisi vtrique parti conueniant. Homo v. g. potest dici intellectiuus ab anima, dici non potest immortalis, quamuis anima non minus sit immortalis quam intellectiua. Ratio est, quia negatio malignantis est natura, negatque totum; vnde conuenire debet cuilibet parti: at verò affirmatio requirit solum reperiri in aliquo ex subiectis id quod affirmat; v. g. homine vno corrente dici potest, homo currit. Esse incorruptibile, prædicatum est negatiuum, quod non potest affirmari de composito, nisi conueniat omnibus eius partibus: quod idem dici debet de spirituali; non enim dicere licet, hominem esse spiritualem, quamuis anima eius sit spiritualis.

Obiicitur secundò. Nulla est forma, quæ non tribuat denominationem subiecto in quo est: generatio est in materia tanquam in subiecto: ergo denominat materiam generabilem.

Resp. subiectum generationis & corruptionis non posse dici generari aut corrumpi; sicut oculus, qui est subiectum visionis, non dicitur videri, sed terminus eius: potest quidem subiectum generationis denominari habens, seu recipiens generationem, sicut oculus dicitur recipiens visionem; non tamen materia generari. In forma igitur distinguo maiorem; omnis forma tribuit subiecto denominationem habentis & recipientis, concedo; tribuit denominationem termini, nego.

Materia

Cognoscibilitas materiæ.

Prima obiectio.

Secunda obiectio.

Materia denominatur per generationem, tanquam eam recipiens, concedo; tanquam generabilis, nego: quia solus terminus generatur, materia verò mutatur per generationem.

Tertia obiectio. Obiicitur tertio. Materia dici non potest incorruptibilis, si æquè corrumpitur ac homo: sed æquè corrumpitur; nam idèd compositum humanum corrumpitur, quia dissoluitur unio partium eius, quæ tamen manent incorruptæ; dissoluitur autem unio partium materia, quæ manent incorruptæ.

Resp. materiam non posse dici corruptibilem propter dissolutionem partium integralium, sicut homo dicitur corruptibilis propter corruptionem partium essentialium; nam quod manet sublatâ unione partium essentialium, non potest denominari amplius homo; quod verò manet sublatâ unione partium integralium, adhuc potest denominari materia; homo itaque corrumpitur, non corrumpitur materia.

SECTIO III.

De Priuatione.

Expositâ materiâ primâ, quæ principium est corporum *per modum subiecti*, venio ad priuationem, quæ principiat *ut terminus à quo*. In hac autem duo sunt difficultia: primò eius natura & realitas; secundò, an, & quando sit principium.

§. I.

Priuationis natura, & realitas.

Quid sit priuatio. Certum est primò, priuationem rectè definiti, *est carentia formæ in subiecto ad eam recipiendam apto*; quia videlicet illa in duobus à negatione differt, conuenit in duobus. Conueniunt, quòd ambæ sint carentiæ, ac remotiones rei alicuius; deinde quòd neutra causam habeat propriè dictam; quod enim est non ens, causam non habet à qua efficiatur. Differunt quòd negatio non semper sit in subiecto, ac proinde non sit semper coniuncta cum aliquo positiuo, vt homo non existens; priuatio verò semper sit in subiecto aliquo, ac proinde coniuncta semper sit alicui positiuo, vt cæcitas est in oculo. Deinde, quòd negatio non dicat aptitudinem in subiecto ad eam recipiendam, vt carentia visus in lapide; priuatio verò dicat semper illam aptitudinem subiecti ad recipiendam formam, vt priuatio visus in homine. Vnde fit, vt priuatio semper oriatur in subiecto ex aliqua causâ extrinseca, & sit illi accidentalis; negatio verò semper oriatur ex causâ intrinseca, & sit essentialis subiecto, quando illi inest. Ex quo etiam fit, vt neutra intelligi possit nisi per formas oppositas, idest, nisi simul represententur formæ oppositæ; quòd enim est merum nihil, non est per se intelligibile.

Quomplex sit priuatio. Certum est secundò, priuationem commode posse dici *aliâ substantialem*, quia est carentia formæ substantialis; *aliâ accidentalem*, quia est carentia formæ accidentalis, vt priuatio luminis in aëre. Deinde priuatio alia dicitur *remota*, quæ conuenit subiecto non habenti vllam dispositionem accidentium ad formam, vt materiæ ligni non calefactæ conuenit priuatio formæ ignis; alia dicitur *proxima*, quæ conuenit materiæ habenti omnes dispositiones ad formam. His positis.

Controuertitur, utrùm priuatio & negatio dici possint entia realia, non positiuè quidem, sed negatiuè. Vocant *ens reale positiuè*, illud, quod habet *essentiam*, à qua emanant reales proprietates: *Realia*

A verò *negatiuè*, illud, quod non habet quidem entitatem positiuam, sed nullo tamen cogitante intellectu est non ens. Dicuntur v.g. esse tenebræ in aëre, quamuis nullus intellectus cogitet tenebras.

Dico primò, priuationem & negationem esse merum nihil, neque posse vocari entia realia negatiuè. Contra Tolertum, Auerfam, Conimbricenses, Pererium, & alios, qui spatia imaginaria vocant entia realia negatiuè, vt dicitur *disp. 4.* nunc breuiter.

Probatio. Ratio, est quia nihil dici potest reale quod non sit positiuum: priuatio & negatio non sunt posituæ: ergo dici non debent reales. Probatur maior. Illud nullo modo dici debet reale, quod nihil superaddit puro nihilo, omnis enim realitas est aliquid supra nihil, sed solum positiuum superaddit aliquid puro nihilo, negatiuum autem nihil superaddit: ergo solum positiuum est reale, negatiuum autem non est reale. Probatur minor. Illud non superaddit aliquid puro nihilo, quod reperitur in quolibet puro nihilo: sed realitas negatiua reperitur in quolibet puro nihilo, consistit enim in eò tantum, quod ante operationem intellectus sit non ens; omnis v.g. chimæra est impossibilis nullo cogitante intellectu: ergo ens purè negatiuum non est reale. Deinde, idèd priuatio dicitur realis, quia nemine cogitante forma ei opposita non est in subiecto: sed nemine cogitante chimæra non existit: ergo si priuatio est realis, chimæra erit realis. Denique cogitari potest aliquid, quod sit merum nihil, & nullo modo sit reale: sed huiusmodi est solum ens negatiuum, quod nullo intellectu cogitante nihil est: ergo illud nullo modo est reale.

Prima obiectio. Obiicitur primò. Illud, quod est in rebus nemine cogitante, dicitur esse realiter; idèd enim Petrus realiter est, quia est nemine cogitante: sed negationes & priuationes sunt in rebus nemine cogitante, homo enim est cæcus nemine cogitante; tenebræ sunt in aëre nemine cogitante: ergo priuationes & negationes sunt reales, saltem negatiuè.

D Resp. nego maiorem: nam vt aliquid sit realiter, non sufficit vt sit nihil, ante operationem intellectus; sed esse debet aliquid positiuum, alioquin non est vllò modo realiter, vt probabam. Verum est, quod ante operationem intellectus oculus est cæcus, tenebræ sunt in aëre: sed nego Petrum esse cæcum realiter, aut tenebras esse realiter in aëre.

Secunda obiectio. Obiicitur secundò. Esse reale negatiuè nihil aliud est, quàm esse fundamentum propositionis affirmatiuæ veræ ante operationem intellectus: sed priuationes & negationes sunt huiusmodi; nam affirmatiua hæc propositio vera est, *Petrus est cæcus: Aër est tenebrosus*: ergo priuationes sunt reales negatiuè.

E Resp. negando maiorem; nam esse fundamentum propositionis affirmatiuæ veræ non magis sufficit ad realitatem, quàm esse fundamentum propositionis negatiuæ veræ; imò propositiones, quarum prædicata sunt priuationes vel negationes, quamuis videantur affirmatiuæ, sunt tamen virtualiter negatiuæ; cum enim dicitur oculus esse cæcum, significatur facultatem visiuam non esse in oculo.

Tertia obiectio. Obiicitur tertio. Illud quod dicit realem habitudinem ad aliud, est reale: priuatio dicit realem habitudinem ad subiectum aptum: ergo priuatio est realis. Imò priuationes sunt aliquid sensibile, videmus enim umbras, foramina, tenebras: ergo sunt reales.

Resp.